

Biznes i zarządzanie

Małgorzata Iwanowska

**Rozkład materiału do przedmiotu Biznes i zarządzanie
w zakresie podstawowym i rozszerzonym
dla liceum ogólnokształcącego i technikum**

opracowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2024

Rozkład materiału jest zgodny z zapisami podstawy programowej
dla przedmiotu Biznes i zarządzanie (2023 r.)

Redakcja merytoryczna
Elżbieta Witkowska
Anna Aleksandra Wesołowska

Redakcja językowa i korekta
Marzena Odzimek-Jarosińska

Projekt okładki, layout
Ośrodek Rozwoju Edukacji

Redakcja techniczna i skład
Wojciech Romerowicz

Fotografia na okładce: © AndrewLozovyi/Bank zdjęć Photogenica

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Warszawa 2024
Wydanie I

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC BY-NC)
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

SPIS TREŚCI

Klasa I. Biznes i zarządzanie. Zakres podstawowy	3
Osoba przedsiębiorcza i jej kompetencje – 7 h.....	3
Zarządzanie projektami – 13 h.....	4
Przedsiębiorczość w gospodarce rynkowej – 5 h.....	5
Zarządzanie finansami – 5 h.....	6
Klasa II. Biznes i zarządzanie. Zakres podstawowy	7
Zarządzanie finansami – 7 h.....	7
Funkcjonowanie na rynku pracy – 8 h.....	9
Biznes i jego otoczenie – 15 h.....	10
Klasa III. Biznes i zarządzanie. Zakres rozszerzony	11
Zarządzanie projektami – 50 h.....	11
Przedsiębiorczość w gospodarce rynkowej – 70 h.....	13
Klasa IV. Biznes i zarządzanie. Zakres rozszerzony	16
Zarządzanie finansami – 30 h.....	16
Funkcjonowanie na rynku pracy – 30 h.....	18
Biznes i jego otoczenie – 60 h.....	20

KLASA I. BIZNES I ZARZĄDZANIE. ZAKRES PODSTAWOWY

Osoba przedsiębiorcza i jej kompetencje – 7 h

Omawiane zagadnienia: przedsiębiorczość w gospodarce rynkowej, kompetencje przedsiębiorcze, komunikacja interpersonalna, zarządzanie czasem, praca zespołowa, innowacyjność.

Temat lekcji	Cele edukacyjne Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Znaczenie przedsiębiorczości	▪ charakteryzuje cechy człowieka przedsiębiorczego ▪ analizuje własne kompetencje przedsiębiorczości ▪ określa związek z zachowaniami osoby przedsiębiorczej a gospodarką rynkową	I.1
Kompetencje osoby przedsiębiorczej	▪ opisuje znaczenie przedsiębiorczości w życiu osobistym, społecznym i gospodarczym ▪ podaje składowe kompetencji osoby przedsiębiorczej (w zakresie wiedzy, umiejętności, postaw) ▪ analizuje własne kompetencje ▪ przygotowuje plan rozwoju kompetencji przedsiębiorczych	I.2 I.3
Komunikacja interpersonalna jako kompetencja osoby przedsiębiorczej	▪ wyjaśnia znaczenie komunikacji interpersonalnej ▪ stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej do osiągnięcia zamierzonego celu	I.4
Wywieranie wpływu na ludzi	▪ rozpoznaje techniki wywierania wpływu na ludzi ▪ stosuje sposoby obrony przed manipulacją	I.5
Zarządzanie czasem w pracy indywidualnej i zespołowej	▪ stosuje techniki zarządzania czasem w pracy indywidualnej ▪ stosuje techniki zarządzania czasem w pracy zespołowej	I.6
Praca zespołowa. Etapy podejmowania decyzji	▪ charakteryzuje etapy podejmowania decyzji ▪ stosuje metody wspomagające ten proces podejmowania decyzji ▪ wyjaśnia znaczenie pracy zespołowej ▪ charakteryzuje główne bariery w budowaniu zespołu ▪ organizuje pracę zespołu w celu realizacji określonego zadania	I.7 I.8

Temat lekcji	Cele edukacyjne Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Kreatywne myślenie – bariery i techniki. Innowacje	▪ wyjaśnia, czym jest kreatywne myślenie ▪ opisuje znaczenie kreatywnego myślenia w procesie identyfikacji szans rynkowych na nowe przedsięwzięcie biznesowe lub społeczne ▪ charakteryzuje najważniejsze bariery ograniczające kreatywność ▪ stosuje techniki pobudzające kreatywne myślenie ▪ podaje rodzaje i źródła innowacji ▪ wyjaśnia wpływ innowacji na sukces przedsiębiorstw na rynku	I.9 I.10 I.11

Zalecane metody problemowe: klasyczna metoda problemowa, metoda sytuacyjna, burza mózgów, dyskusja, analiza SWOT.

Kształcone są kompetencje: w zakresie przedsiębiorczości, osobiste, społeczne.

Rozwijane są umiejętności uniwersalne: kooperacja, komunikacja, kreatywność.

Zarządzanie projektami – 13 h

Omawiane zagadnienia: projekt, cele projektu, harmonogram projektu, role członków zespołu, budżet, modyfikacja i sprawozdanie z projektu.

Temat lekcji	Cele edukacyjne Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Projekt i jego etapy	▪ opisuje istotę projektu ▪ identyfikuje i omawia poszczególne etapy projektu ▪ charakteryzuje etapy projektu na wybranym przykładzie ▪ definiuje cele projektu ▪ wykorzystuje technikę SMART do analizy projektu	II.1 II.2
Zadania i role w projekcie	▪ wskazuje zadania do wykonania w projekcie ▪ określa w projekcie role poszczególnych członków zespołu	II.3
Harmonogram i budżet projektu	▪ przygotowuje harmonogram projektu ▪ przygotowuje prosty budżet projektowy	II.4
Modyfikacja projektu i opracowanie sprawozdania	▪ wprowadza zmiany do wcześniej zaplanowanych prac przewidzianych w projekcie ▪ sporządza zwięzłe sprawozdania z przeprowadzonych zadań projektowych ▪ analizuje powstałe problemy i ryzyka związane z projektem	II.5 II.6

Temat lekcji	Cele edukacyjne Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Opracowanie indywidualnych projektów (w grupach) – tematyka lokalna	▪ wybrane osiągnięcia	II.1 – II.6

Zalecane metody problemowe: klasyczna metoda problemowa, metoda projektów, burza mózgów, dyskusja, metaplan, analiza SWOT.

Kształcone są kompetencje: w zakresie przedsiębiorczości, rozumienia i tworzenia informacji, umiejętność uczenia się.

Rozwijane są umiejętności uniwersalne: kreatywność, kooperacja, komunikacja, krytyczne myślenie.

Przedsiębiorczość w gospodarce rynkowej – 5 h

Omawiane zagadnienia: gospodarka rynkowa, rynek w gospodarce, prawo popytu i podaży, budżet państwa, prawa konsumenta.

Temat lekcji	Cele edukacyjne Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Znaczenie przedsiębiorczości	▪ opisuje znaczenie przedsiębiorczości w rozwoju społeczno-gospodarczym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej ▪ wyjaśnia pojęcie współczesnego patriotyzmu gospodarczego podaje zasady uczciwego prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej w Polsce	III.1 III.9
Zalety gospodarki rynkowej. Rynek w gospodarce	▪ wylicza zalety gospodarki opartej na mechanizmie rynkowym ▪ podaje fundamentalne wartości gospodarki rynkowej (wolność gospodarcza, prywatna własność) ▪ analizuje funkcje rynku i rozróżnia rodzaje rynków ▪ określa zależności między podmiotami gospodarki rynkowej, w tym państwem, gospodarstwem domowym i przedsiębiorstwem ▪ identyfikuje podstawowe parametry charakteryzujące gospodarkę	III.2 III.3 III.5 III.6

Temat lekcji	Cele edukacyjne Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Prawo popytu i podaży	▪ wyjaśnia prawo popytu i podaży ▪ charakteryzuje czynniki wpływające na wielkość popytu i podaży	III.4
Budżet państwa. Deficyt i dług publiczny	▪ analizuje źródła wpływów i kierunki wydatków budżetu państwa/jednostki samorządu terytorialnego ▪ wyjaśnia wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na funkcjonowanie państwa i gospodarki	III.7
Prawa konsumenta. Organizacje prokonsumenckie	▪ charakteryzuje organizacje i instytucje prokonsumenckie ▪ podaje, jak korzystać z praw przysługujących konsumentom	III.8

Zalecane metody problemowe: klasyczna metoda problemowa, metoda projektów, metoda sytuacyjna, burza mózgów, dyskusja, metaplan, analiza SWOT, gra dydaktyczna.

Kształcone są kompetencje: w zakresie przedsiębiorczości, osobiste, obywatelskie, społeczne.

Rozwijane są umiejętności uniwersalne: kreatywność, kooperacja, komunikacja, krytyczne myślenie.

Zarządzanie finansami – 5 h

Omawiane zagadnienia: pieniądź i jego funkcje, postawy ludzi wobec pieniądza, rynek finansowy w Polsce, budżet domowy, podatki.

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Funkcje i formy pieniądza	▪ omawia funkcje i formy pieniądza ▪ opisuje obieg pieniądza w gospodarce	IV.1
Postawy ludzi wobec pieniądza	▪ opisuje swoją postawę wobec pieniądza ▪ opisuje podstawowe postawy ludzi wobec pieniądza ▪ omawia poziomy dojrzałości finansowej	IV.2
Instytucje rynku finansowego w Polsce	▪ charakteryzuje najważniejsze instytucje rynku finansowego w Polsce ▪ objaśnia znaczenie instytucji rynku finansowego w funkcjonowaniu gospodarki, przedsiębiorstw i konsumentów	IV.3

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Budżet domowy	▪ wyjaśnia podstawowe zasady tworzenia budżetu gospodarstwa domowego ▪ opracowuje rady pozwalające poprawić jakość zarządzania budżetem	IV.4
Podatek netto i brutto. Podatki, sposoby ich rozliczeń i ulgi podatkowe	▪ wymienia podstawowe rodzaje podatków w Polsce ▪ omawia podatki bezpośrednie i pośrednie ▪ wyjaśnia mechanizm tworzenia wynagrodzenia brutto i netto ▪ dobiera odpowiednie sposoby rozliczeń i możliwe do zastosowania ulgi w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT)	IV.5 IV.6 IV.7

Zalecane metody problemowe: klasyczna metoda problemowa, metoda projektów, metoda symulacyjna, burza mózgów, dyskusja, analiza SWOT, mapa mentalna.

Kształcone są kompetencje: w zakresie przedsiębiorczości, rozumienia i tworzenia informacji, obywatelskie, społeczne, umiejętność uczenia się.

Rozwijane są umiejętności uniwersalne: kreatywność, kooperacja, komunikacja, krytyczne myślenie.

KLASA II. BIZNES I ZARZĄDZANIE. ZAKRES PODSTAWOWY

Zarządzanie finansami – 7 h

Omawiane zagadnienia: formy oszczędzania i inwestowania, ubezpieczenia majątkowe i osobowe, ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, giełda, fundusze inwestycyjne, etyka w biznesie.

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Usługi finansowe. Analiza umowy produktów finansowych	▪ wymienia różne formy oszczędzania i podstawowe formy inwestowania ▪ ocenia formy oszczędzania i inwestowania pod względem ryzyka, przewidywanych zysków i płynności ▪ analizuje oferty usług banków oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych ▪ krytycznie analizuje przykładowe umowy produktów finansowych	IV.8 IV.10 IV.15

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Symulowana alokacja środków finansowych	▪ wskazuje zagrożenia związane z wyborem podstawowych form oszczędzania i inwestowania, w tym inwestowania spekulacyjnego ▪ wykazuje różnice między inwestowaniem i hazardem ▪ przeprowadza symulowaną alokację środków finansowych w wybrane formy oszczędzania i inwestowania	IV.9
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	▪ podaje zasady bezpieczeństwa i dostrzega zagrożenia przy korzystaniu z systemów elektronicznych związanych z finansami osobistymi ▪ charakteryzuje system zabezpieczenia społecznego (ubezpieczenia społeczne i zdrowotne) ▪ charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń (osobowych i majątkowych) ▪ porównuje oferty zakładów ubezpieczeń	IV.11 IV.13
Ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	▪ podaje argumenty przemawiające za koniecznością wczesnego rozpoczęcia systematycznego oszczędzania i inwestowania środków finansowych na emeryturę ▪ wymienia efekty finansowe związane z procentem składanym dla długiego okresu lokowania środków ▪ charakteryzuje system zabezpieczenia społecznego (ubezpieczenia społeczne i zdrowotne) ▪ charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń (osobowych i majątkowych)	IV.12 IV.13
Giełda i papiery wartościowe	▪ krytycznie analizuje przykładowe umowy produktów finansowych (np. umowy kredytu lub pożyczki, ogólne warunki ubezpieczenia)	IV.14
Podejmowanie decyzji finansowych. Fundusze inwestycyjne	▪ omawia różne formy oszczędzania i podstawowe formy inwestowania, ocenia je pod względem ryzyka, przewidywanych zysków i płynności ▪ wskazuje możliwe pułapki związane z wyborem podstawowych form oszczędzania i inwestowania ▪ wykazuje różnice między inwestowaniem i hazardem ▪ przeprowadza symulowaną alokację środków finansowych w wybrane formy oszczędzania i inwestowania ▪ wskazuje powody, dlaczego należy korzystać z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji przed podjęciem decyzji finansowych	IV.8 IV.9 IV.16
Zachowania etyczne i nieetyczne na rynku finansowym	▪ ocenia przykłady praktyk i zachowań etycznych oraz nieetycznych na rynku finansowym ▪ formułuje rekomendacje, jak przeciwdziałać nieuczciwym praktykom	IV.17

Funkcjonowanie na rynku pracy – 8 h

Omawiane zagadnienia: kariera zawodowa, ścieżka zawodowa, oferty pracy i dokumenty aplikacyjne, prawa i obowiązki pracownika, zatrudnienie i samozatrudnienie.

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Planowanie własnej kariery zawodowej	▪ planuje swoją karierę zawodową ▪ wymienia etapy kariery zawodowej w czasie	V.1
Analiza swoich kompetencji i formułowanie własnych celów zawodowych	▪ formułuje własne cele zawodowe zgodnie z zasadą SMART ▪ zachowuje w planowaniu równowagę planów w życiu prywatnym i zawodowym ▪ ocenia możliwości ich realizacji planów życiowych ▪ analizuje swoje kompetencje i zestawia je z zapotrzebowaniem na rynku pracy	V.2
Opracowanie planu swojej ścieżki zawodowej	▪ opracowuje plan swojej ścieżki edukacyjnej	V.3
Analiza ofert pracy. Dokumenty aplikacyjne. Autoprezentacja	▪ analizuje oferty pracy, wskazuje najbardziej i najmniej poszukiwane zawody ▪ identyfikuje potencjalne trudności w znalezieniu pracy przez osoby bezrobotne ▪ przygotowuje dokumenty aplikacyjne związane z ubieganiem się o pracę ▪ dokonuje autoprezentacji jako kandydat do pracy	V.5 V.6 V.7
Rozmowa kwalifikacyjna	▪ podaje zasady prowadzenia rozmowy kwalifikacyjnej	V.8
Prawa i obowiązki pracownika	▪ wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy	V.9
Zatrudnienie i samozatrudnienie	▪ wymienia różnice między zatrudnieniem a samozatrudnieniem ▪ analizuje zalety i wady zatrudnienia i samozatrudnienia	V.10
Etyka w pracy	▪ identyfikuje konsekwencje nieetycznych zachowań w relacjach pracownik – pracodawca	V.11

Zalecane metody problemowe: klasyczna metoda problemowa, metoda projektów, metoda symulacyjna, burza mózgów, dyskusja, analiza SWOT, mapa mentalna.

Kształcone są kompetencje: w zakresie przedsiębiorczości, rozumienia i tworzenia informacji, obywatelskie, społeczne, umiejętność uczenia się.

Rozwijane są umiejętności uniwersalne: kreatywność, kooperacja, komunikacja, krytyczne myślenie.

Biznes i jego otoczenie – 15 h

Omawiane zagadnienia: zarządzanie przedsiębiorstwem, koncepcja własnego biznesu, analiza projektowanego przedsięwzięcia, źródła finansowania, efekty finansowe, prezentacja projektu, rodzaje zachowań w biznesie.

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Istota zarządzania przedsiębiorstwem	▪ opisuje istotę procesu zarządzania przedsiębiorstwem ▪ wskazuje znaczenie zarządzania w osiągnięciu celów przedsiębiorstwa	VI.1
Spotkanie z przedsiębiorcą	▪ bierze udział w dyskusji podczas spotkania z przedsiębiorcą	VI.2
Koncepcja własnego biznesu	▪ na podstawie doświadczeń własnych, informacji od przedsiębiorców i analizie rynku podaje pomysły na własną działalność gospodarczą i ocenia je pod względem innowacyjności ▪ w ramach pracy projektowej przygotowuje w zespole wstępną koncepcję własnego biznesu ▪ wyjaśnia znaczenie ochrony własności intelektualnej w prowadzonej działalności	VI.3 VI.4 VI.5
Analiza otoczenia projektowanego przedsiębiorstwa. Analiza SWOT dla przedsiębiorstwa	▪ analizuje mikro- i makrootoczenie przedsiębiorstwa ▪ identyfikuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsiębiorstwa	VI.6
Identyfikacja źródeł finansowania przedsiębiorstw	▪ identyfikuje możliwe źródła finansowania działalności przedsiębiorstwa	VI.7
Efekty finansowe projektowanego przedsiębiorstwa	▪ prognozuje efekty finansowe projektowanego przedsiębiorstwa na podstawie zestawienia planowanych przychodów i kosztów	VI.8
Rodzaje zachowań w biznesie. Korupcja	▪ opisuje zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie ▪ podaje przykłady korupcji w życiu gospodarczym ▪ wyjaśnia na czym polega istota i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw	VI.9
Prezentacja koncepcji własnego biznesu	▪ dokonuje prezentacji koncepcji własnego biznesu ▪ na podstawie komunikatów zwrotnych modyfikuje elementy prezentacji	VI.10

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZP
Projekt edukacyjny – koncepcja własnego biznesu realizowanego w lokalnym środowisku (opracowanie i pokaz)	▪ wybrane osiągnięcia	VI.1– VI.10

Zalecane metody problemowe: klasyczna metoda problemowa, metoda projektów, metoda sytuacyjna, metoda symulacyjna, burza mózgów, dyskusja, analiza SWOT, gra dydaktyczna.

Kształcone są kompetencje: w zakresie przedsiębiorczości, rozumienia i tworzenia informacji, osobiste, obywatelskie, społeczne.

Rozwijane są umiejętności uniwersalne: kreatywność, kooperacja, komunikacja, krytyczne myślenie.

KLASA III. BIZNES I ZARZĄDZANIE. ZAKRES ROZSZERZONY

Zarządzanie projektami – 50 h

Omawiane zagadnienia: projekt, cele projektu, role w projekcie, *kamienie milowe*, budżet i czas w projekcie, zarządzanie, motywowanie członków, ocena ryzyka, sprawozdanie.

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Studium przypadku – analizy kompetencji osób przedsiębiorczych, sytuacji związanych z komunikacją interpersonalną lub pracą zespołową – praca w grupach	▪ wybrane osiągnięcia z podstawy programowej dla zakresu podstawowego (osoba przedsiębiorcza i jej kompetencje)	ZP I.1–I.9

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Case studies – analiza przykładowych projektów biznesowych istniejących w społeczności lokalnej	▪ wybrane osiągnięcia z podstawy programowej dla zakresu podstawowego (zarządzanie projektami)	ZP II.1–II.6
Projekt – jego specyfika i cele	▪ podaje cechy projektu i procesu ▪ dopasowuje sposób zarządzania do specyfiki projektu i jego celów	I.1 I.2
Prezentacja problemu	▪ definiuje i prezentuje problem ▪ formułuje i uzasadnia cele przygotowywanego projektu	I.3
Rola w projekcie, dobór członków zespołu i kierownika	▪ określa role w projekcie (wewnętrzne i zewnętrzne) ▪ dobiera członków zespołu projektowego ▪ identyfikuje cechy kierownika projektu pod kątem specyfiki danego projektu	I.4 I.5 I.6
Kamienie milowe projektu, podział zadań	▪ analizuje otoczenie projektu ▪ doprecyzowuje cele projektu ▪ określa wskaźniki realizacji zadań projektowych (<i>kamienie milowe</i>) ▪ tworzy strukturę podziału prac dla zadań realizowanego projektu	I.7 I.8
Budżet i czas w projekcie	▪ określa budżet projektu i identyfikuje źródła jego finansowania ▪ zarządza czasem w projekcie i organizuje prace zespołu projektowego	I.9 I.10
Techniki zarządzania i motywowania członków	▪ wykorzystuje wybrane techniki zarządzania projektami na różnych etapach cyklu życia projektu ▪ wykorzystuje narzędzia informatyczne wspomagające pracę projektową ▪ stosuje proste techniki motywowania członków zespołu w czasie realizacji zadań	I.11 I.12
Ocena ryzyka w projekcie, opracowanie sprawozdania z prac projektowych	▪ wskazuje ryzyka związane z zakresem, czasem i budżetem projektu ▪ modyfikuje plany projektowe ▪ krytycznie analizuje przebieg projektu ▪ sporządza sprawozdania z przeprowadzonych prac projektowych ▪ prezentuje wyniki prac projektowych	I.13 I.14
Design thinking	▪ stosuje narzędzia myślenia projektowego (<i>design thinking</i>) w tworzeniu innowacyjnych rozwiązań	I.16
Komunikacja w projekcie	▪ skutecznie komunikuje się w ramach pracy projektowej	I.15

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Czynniki sukcesu realizacji projektu	określa kluczowe czynniki sukcesu realizacji projektu na podstawie doświadczeń ze zrealizowanego projektu	I.17
Opracowanie projektu, w którym udział bierze cała klasa (np. wycieczka)	wybrane osiągnięcia z tematów	ZP I.1–I.9 ZP II.1–II.6 ZR I.1–I.17

Zalecane metody problemowe: klasyczna metoda problemowa, metoda projektów, metoda sytuacyjna, metoda symulacyjna, burza mózgów, dyskusja, metaplan, analiza SWOT, mapa mentalna, gra dydaktyczna.

Kształcone są kompetencje: w zakresie przedsiębiorczości, rozumienia i tworzenia informacji, osobiste, obywatelskie, społeczne, umiejętność uczenia się.

Rozwijane są umiejętności uniwersalne: kreatywność, kooperacja, komunikacja, krytyczne myślenie, techniczne, behawioralne, kontekstowe.

Przedsiębiorczość w gospodarce rynkowej – 70 h

Omawiane zagadnienia: rzadkość, struktury rynkowe, cena minimalna i maksymalna, mierniki i wskaźniki ekonomiczne, prognozy gospodarcze, cykl koniunkturalny, interwencjonizm i protekcjonizm państwa, formy opodatkowania, polityka fiskalna państwa, wspólny rynek, Narodowy Bank Polski, Rada Polityki Pieniężnej, ochrona konsumentów.

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Analiza aktualnej sytuacji gospodarczej kraju i regionu (rozwój społeczno-gospodarczy, PKB, inflacja, bezrobocie, źródła wpływów i kierunki wydatków budżetu państwa i jednostki samorządu lokalnego) – praca w grupach metodą projektu	wybrane osiągnięcia z działu <i>Przedsiębiorczość w gospodarce rynkowej</i> z zakresu podstawowego	ZP III.1–III.9

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Rzadkość. Czynniki produkcji	▪ wyjaśnia pojęcie rzadkości i jej roli w rozważaniach ekonomicznych ▪ charakteryzuje czynniki produkcji	II.1 II.2
Struktury rynkowe. Skutki ograniczonej konkurencji	▪ charakteryzuje struktury rynkowe: monopol, oligopol, konkurencję monopolistyczną, konkurencję doskonałą ▪ wskazuje wady i zalety wskazanych struktur rynkowych ▪ opisuje negatywne skutki ograniczonej konkurencji na rynku	II.3 II.4
Niedozwolone praktyki w biznesie. Popyt i podaż	▪ wskazuje rodzaje niedozwolonych praktyk ▪ wyjaśnia wpływ negatywnych praktyk na gospodarkę rynkową ▪ analizuje wykresy z krzywymi popytu i podaży ▪ wyjaśnia pojęcia nadwyżki i niedoboru na rynku	II.5 II.6
Cena minimalna i maksymalna a sytuacja rynkowa	▪ analizuje wpływ ceny minimalnej i maksymalnej na sytuację rynkową	II.7
Wpływ konsumentów na ceny	▪ wyjaśnia mechanizmy wpływu konsumentów na ceny	II.8
Studium przypadku – analiza sytuacji rynkowej w aspekcie ograniczonej konkurencji, niedozwolonych praktyk, zmian w popycie i podaży, ceny lub zachowań konsumentów	▪ wybrane osiągnięcia	II.1–II.8
Analiza mierników i wskaźników ekonomicznych	▪ samodzielnie wyszukuje dane i dokonuje analizy podstawowych mierników i wskaźników ekonomicznych	II.9
Prognozy gospodarcze. Cykl koniunkturalny	▪ charakteryzuje wzrost i rozwój gospodarczy ▪ wyjaśnia zachowania gospodarki w kolejnych fazach cyklu koniunkturalnego ▪ wyszukuje i analizuje prognozy gospodarcze	II.10 II.11

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Wpływ państwa na gospodarkę	▪ charakteryzuje narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę ▪ omawia metody przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym w gospodarce krajowej i światowej ▪ opisuje podejście etatystyczne i liberalne w rozpatrywaniu roli państwa w gospodarce	II.12 II.13
Interwencjonizm i protekcjonizm państwowy	▪ wyjaśnia na czym polega interwencjonizm i protekcjonizm państwowy ▪ analizuje skutki społeczno-gospodarcze stosowania interwencjonizmu i protekcjonizmu państwowego dla biznesu i handlu międzynarodowego	II.14
Formy opodatkowania działalności gospodarczej w Polsce	▪ charakteryzuje różne formy opodatkowania działalności gospodarczej w Polsce	II.15
Polityka fiskalna Państwa	▪ omawia progresję i liniowość opodatkowania ▪ wyjaśnia wpływ różnych podejść w polityce fiskalnej państwa na aktywność gospodarczą	II.16
Narodowy Bank Polski, Rada Polityki Pieniężnej	▪ charakteryzuje narzędzia polityki monetarnej banków centralnych ▪ opisuje wpływ tych narzędzi na funkcjonowanie gospodarki, przedsiębiorstwa oraz gospodarstwa domowego	II.17
Symulacje dla różnych sytuacji życiowych – jaki podatek należy zapłacić	▪ wybrane osiągnięcia	II.9–II.17
Wpływ kursu walut na handel	▪ wyjaśnia wpływ kursu walut na handel międzynarodowy ▪ opisuje funkcjonowanie przedsiębiorstw eksportujących oraz importujących dobra i usługi	II.18
Funkcjonowanie wspólnego rynku Unii Europejskiej	▪ wyjaśnia, na czym polega europejska swoboda działalności gospodarczej ▪ charakteryzuje gospodarcze konsekwencje funkcjonowania wspólnego rynku Unii Europejskiej	II.19
Formy współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw	▪ charakteryzuje formy współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw ▪ wyjaśnia, na czym polega proces internacjonalizacji tych form współpracy	II.20
Wpływ globalizacji na funkcjonowanie rynku	▪ opisuje konsekwencje procesów globalizacyjnych dla funkcjonowania biznesu	II.21

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	▪ wyjaśnia znaczenie konsumenta w funkcjonowaniu gospodarki rynkowej ▪ charakteryzuje zadania rzecznika konsumentów i Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów	II.22
Korzystanie z tradycyjnych i elektronicznych źródeł informacji	▪ posługuje się terminami ekonomicznymi ▪ korzysta z tradycyjnych i elektronicznych źródeł informacji gospodarczych	II.23
Projekt – przedsiębiorczość w gospodarce rynkowej	▪ wybrane osiągnięcia	II.1–II.23

Zalecane metody problemowe: klasyczna metoda problemowa, metoda projektów, metoda sytuacyjna, metoda symulacyjna, burza mózgów, dyskusja, metaplan, analiza SWOT, mapa mentalna, gra dydaktyczna.

Kształcone są kompetencje: w zakresie przedsiębiorczości, rozumienia i tworzenia informacji, osobiste, obywatelskie, społeczne, umiejętność uczenia się.

Rozwijane są umiejętności uniwersalne: kreatywność, kooperacja, komunikacja, krytyczne myślenie, behawioralne, kontekstowe.

KLASA IV. BIZNES I ZARZĄDZANIE. ZAKRES ROZSZERZONY

Zarządzanie finansami – 30 h

Omawiane zagadnienia: ryzyko, fundusze inwestycyjne, inwestowanie na giełdzie, ubezpieczenia, NBP, podatki, ochrona konsumenta.

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Analiza studium przypadków dotyczącego zarządzania finansami	▪ wybrane osiągnięcia z <i>Zarządzania finansami</i> z zakresu podstawowego	ZP IV.1–IV.17

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Ryzyko i sposoby jego ograniczenia. Optymalna strategia inwestycyjna	▪ omawia różne podejścia do ryzyka przez poszczególne grupy inwestorów ▪ ocenia własny poziom skłonności do ryzyka inwestycyjnego ▪ dobiera sposoby ograniczania ryzyka do konkretnej sytuacji inwestora ▪ wymienia podstawowe zasady optymalnej strategii inwestycyjnej na rynku kapitałowym ▪ przygotowuje plan oszczędzania lub inwestowania na podstawie zasady dywersyfikacji ryzyka	III.1 III.2 III.3
Analiza funduszy inwestycyjnych pod kątem potencjalnych strat i zysków. Rentowność, ryzyko i płynność instrumentów inwestycyjnych. Samodzielne inwestowanie na giełdzie	▪ dyskutuje nad wyborem rodzaju funduszu inwestycyjnego, uwzględniając potencjalne zyski i ryzyko wystąpienia strat ▪ omawia formy inwestowania w instrumenty na rynku pieniężnym, kapitałowym i instrumenty alternatywne ▪ ocenia możliwą rentowność, ryzyko i płynność każdego instrumentu inwestycyjnego ▪ dyskutuje na temat wad i zalet samodzielnego inwestowania na giełdzie oraz inwestowania w fundusz inwestycyjny	III.4 III.5 III.6
Zasady nabycia instrumentów inwestycyjnych. Błędy i pułapki przy podejmowaniu decyzji finansowych. Metody wyboru akcji przez inwestorów	▪ wyjaśnia zasady nabycia wybranych instrumentów inwestycyjnych ▪ wyjaśnia metody wyboru akcji przez inwestorów giełdowych, wskazując wady i zalety każdej z nich ▪ przeprowadza symulowaną alokację środków finansowych w wybrane instrumenty notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych ▪ charakteryzuje błędy i pułapki w podejmowaniu decyzji finansowych	III.7 III.8 III.9
Symulacja – inwestowanie na giełdzie i w fundusz inwestycyjny	▪ wybrane osiągnięcia	III.1–III.9
Ubezpieczenia na życie, od następstw nieszczęśliwych wypadków, ubezpieczenie turystyczne	▪ dobiera rodzaje ubezpieczenia do swoich potrzeb ▪ analizuje kartę produktu i informacje zawarte w ogólnych warunkach ubezpieczenia (OWU) na przykładzie ubezpieczenia na życie, ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków lub ubezpieczenia turystycznego ▪ identyfikuje wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń w umowach ubezpieczenia i przedstawia ograniczenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń	III.10

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Funkcje i formy pieniądza. Funkcje i zadania Narodowego Banku Polskiego	▪ omawia funkcje i formy pieniądza oraz jego obieg w gospodarce ▪ identyfikuje najważniejsze funkcje i zadania Narodowego Banku Polskiego	III.11 III.12
Wpływ podatków na gospodarkę kraju. Stosowanie zasad zrównoważonych finansów	▪ wyjaśnia wpływ podatków na gospodarkę kraju, przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowego ▪ wskazuje przykłady stosowania zasad zrównoważonych finansów i rozumie ich znaczenie	III.13 III.14
Sposoby ochrony konsumenta	▪ wyjaśnia sposoby ochrony konsumenta na rynku finansowym i potrafi dobrać działanie adekwatne do sytuacji, w której doszło do naruszenia interesu konsumenta	III.15
Projekt – ubezpieczenia i ich rodzaje	▪ wybrane osiągnięcia	III.10–III.15

Zalecane metody problemowe: klasyczna metoda problemowa, metoda projektów, metoda symulacyjna, burza mózgów, dyskusja, analiza SWOT, mapa mentalna.

Kształcone są kompetencje: w zakresie przedsiębiorczości, rozumienia i tworzenia informacji, obywatelskie, społeczne, umiejętność uczenia się.

Rozwijane są umiejętności uniwersalne: kreatywność, kooperacja, komunikacja, krytyczne myślenie, organizacyjne, zorientowanie na wynik, duża motywacja.

Funkcjonowanie na rynku pracy – 30 h

Omawiane zagadnienia: rynek pracy, aktywność zawodowa, poszukiwanie pracy, rozmowa kwalifikacyjna, wolontariat, formy zatrudnienia, kodeks etyki.

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Studium przypadku – osoba przedsiębiorcza na rynku pracy	▪ wybrane osiągnięcia z <i>Funkcjonowania na rynku pracy</i> w zakresie podstawowym	ZP V.1–V.11

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Mierniki i wskaźniki rynku pracy. Popyt i podaż na rynku pracy	▪ analizuje podstawowe mierniki i wskaźniki rynku pracy, w tym współczynnik aktywności zawodowej, wskaźnik zatrudnienia i stopę bezrobocia ▪ wyjaśnia mechanizm popytu i podaży na rynku pracy ▪ identyfikuje czynniki wpływające na równowagę na rynku pracy	IV.1 IV.2
Rola państwa w zakresie aktywizacji zawodowej. Motywy aktywności zawodowej człowieka	▪ analizuje rolę państwa w zakresie aktywizacji zasobów pracy i przeciwdziałaniu bezrobociu ▪ wskazuje motywy aktywności zawodowej człowieka	IV.3 IV.4
Analiza swoich mocnych i słabych stron pod kątem swojej kariery zawodowej	▪ analizuje swoje mocne i słabe strony oraz szanse i możliwości rozwoju swojej kariery zawodowej ▪ analizuje swoje kompetencje pod kątem możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego w formie wolontariatu, praktyki lub stażu ▪ analizuje swoje kompetencje pod kątem znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym	IV.5 IV.6
Metody poszukiwania pracy. Przygotowanie dokumentów aplikacyjnych	▪ wskazuje metody poszukiwania pracy oraz ocenia ich przydatność i efektywność ▪ opracowuje dokumenty aplikacyjne pod kątem konkretnej oferty pracy	IV.7 IV.8
Metody doboru pracowników	▪ omawia metody doboru pracowników i możliwości ich zastosowania	IV.9
Rozmowa kwalifikacyjna dla wybranej oferty pracy	▪ bierze udział (jako pracodawca i jako pracownik) w rozmowie kwalifikacyjnej w warunkach symulowanych ▪ dostrzega podstawowe błędy popełniane podczas rozmowy kwalifikacyjnej	IV.10
Oferty zatrudnienia z lokalnego rynku pracy – oczekiwania pracodawcy, możliwości ich spełnienia	▪ wybrane osiągnięcia	IV.1–IV.10

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Wolontariat. Sprawozdanie z wolontariatu	▪ znajduje pracę w formie wolontariatu zgodną ze swoimi zainteresowaniami i kompetencjami ▪ odbywa wizytę u potencjalnego pracodawcy w celu uzyskania informacji na temat oczekiwań pracodawców ▪ przygotowuje sprawozdanie z pracy w formie wolontariatu lub raport na temat oczekiwań pracodawcy	IV.11 IV.12
Formy zatrudnienia i konsekwencje wyboru danej formy. Podstawowe prawa i obowiązki pracownika. Różnice w systemach płac i formach wynagradzania	▪ omawia formy zatrudnienia (stosunek pracy, umowy cywilnoprawne) ▪ określa korzyści i konsekwencje wyboru konkretnej formy i rodzaju umowy o pracę ▪ omawia podstawowe prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy ▪ wymienia sposoby rozwiązania stosunku pracy ▪ wykazuje różnice w systemach płac, rodzajach i formach wynagradzania ▪ identyfikuje składowe kosztów pracy i oblicza wynagrodzenie netto	IV.13 IV.14 IV.15
Kodeks etyki przedsiębiorstwa. Sposoby przeciwdziałania mobbingowi	▪ analizuje kodeks etyki wybranego przedsiębiorstwa ▪ identyfikuje przejawy mobbingu ▪ podaje sposoby przeciwdziałania mobbingowi i zgłaszania nadużyć	IV.16 IV.17

Zalecane metody problemowe: klasyczna metoda problemowa, metoda projektów, metoda symulacyjna, burza mózgów, dyskusja, analiza SWOT, mapa mentalna.

Kształcone są kompetencje: w zakresie przedsiębiorczości, rozumienia i tworzenia informacji, obywatelskie, społeczne, umiejętność uczenia się.

Rozwijane są umiejętności uniwersalne: kreatywność, kooperacja, komunikacja, krytyczne myślenie, organizacyjne, zorientowanie na wynik, duża motywacja.

Biznes i jego otoczenie – 60 h

Omawiane zagadnienia: klasyfikacja przedsiębiorstw, biznesplan, badania rynkowe, koncepcja produktu, analiza SWOT, *Business Model Canvas*, dobór pracowników, wynagradzanie i motywowanie, działania marketingowe, szacowanie kosztów i rentowności, czynniki ryzyka.

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Case studies przypadków biznesowych	▪ wybrane osiągnięcia z <i>Biznesu i jego otoczenia</i> w zakresie podstawowym	ZP VI.1–VI.10
Klasyfikacja przedsiębiorstw według prowadzonej działalności. Analiza rynku z uwagi na możliwość własnego startupu	▪ klasyfikuje przedsiębiorstwa według kryteriów rodzaju prowadzonej działalności, celów działalności, wielkości i formy własności ▪ charakteryzuje innowacyjne modele biznesu, w tym startupy oraz przedsiębiorstwa społeczne, w tym spółdzielnie ▪ znajduje pomysł na własne przedsięwzięcie biznesowe lub społeczne, wskazując sposoby wyróżnienia się na rynku	V.1 V.2
Opracowanie modelu biznesowego i biznesplanu przedsięwzięcia. Formułowanie planu działań w oparciu o analizę makro otoczenia	▪ udoskonala pomysł na przedsięwzięcie biznesowe lub społeczne na podstawie konstruktywnych informacji zwrotnych ▪ opracowuje w zespole biznesplan przedsięwzięcia ▪ zbiera, analizuje i prezentuje informacje o makrootoczeniu ▪ formułuje plany działań mających na celu wykorzystanie przyszłych szans i osłabienie nadchodzących zagrożeń	V.3 V.4 V.5
Przeprowadzanie badań rynkowych klienta lub beneficjenta. Opracowanie profilu klienta	▪ przeprowadza proste badania rynkowe w celu poznania potrzeb klientów lub beneficjentów ▪ analizuje zgromadzone informacje oraz wykorzystuje je w dalszych decyzjach biznesowych ▪ na podstawie zgromadzonych informacji opracowuje profil klienta lub beneficjenta docelowego i podaje ich podstawowe charakterystyki	V.6 V.7
Wstępna koncepcja produktu. Określenie zasobów niezbędnych do osiągnięcia celów	▪ wykorzystując zebrane informacje o potrzebach klientów lub beneficjentów, formułuje dla planowanego przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego propozycję wartości ▪ tworzy wstępną koncepcję produktu ▪ na podstawie analizy otoczenia i specyfiki działalności określa zasoby (materialne i niematerialne) niezbędne do osiągnięcia celów planowanego przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego	V.8 V.9
Opracowanie wstępnej koncepcji produktu wybranego na podstawie badań rynkowych lokalnego rynku (analiza w parach)	▪ wybrane osiągnięcia	V.1–V.9

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Analiza SWOT przedsięwzięcia biznesowego. Źródła przewagi konkurencyjnej planowanego przedsięwzięcia biznesowego	▪ przygotowuje analizę SWOT dla planowanego przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego ▪ formułuje wnioski na temat sposobów realizacji szans z wykorzystaniem mocnych stron, minimalizacji zagrożeń i wzmocnienia słabych stron ▪ określa źródła przewagi konkurencyjnej planowanego przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego	V.10 V.11
Model biznesu: <i>Business Model Canvas</i>	▪ przedstawia koncepcję planowanego przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego w postaci modelu biznesu (<i>Business Model Canvas</i>)	V.12
Model struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa. Zadania pracowników	▪ wyjaśnia cele i funkcje zarządzania ▪ opracowuje projekt struktury organizacyjnej (w tym schemat organizacyjny) planowanego przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego ▪ określa podział zadań i przepływ informacji między pracownikami	V.13
Stanowiska pracy w planowanym przedsiębiorstwie, kwalifikacje i kompetencje pracowników, dobór pracowników w oparciu o dokumenty aplikacyjne	▪ tworzy opis stanowisk pracy w ramach planowanego przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego ▪ określa wymagane kwalifikacje i kompetencje pracowników ▪ planuje proces rekrutacji, analizuje dokumenty aplikacyjne oraz przeprowadza selekcję	V.14
Zasady wynagradzania, motywowania, oceny pracowników. Obliczanie składek od przykładowego wynagrodzenia	▪ opisuje rolę zarządzania zasobami ludzkimi ▪ określa zasady wynagradzania, sposoby motywowania oraz oceny pracowników ▪ wylicza wysokość składek na poszczególne rodzaje obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenie zdrowotne oraz wyjaśnia ich przeznaczenie	V.15 V.16
Opracowanie projektu, struktury organizacyjnej planowanego przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego, w tym zadań, stanowisk o określonych kwalifikacjach i kompetencjach	▪ wybrane osiągnięcia	V.10–V.16

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Cechy i funkcje lidera	▪ wyjaśnia cechy i funkcje skutecznego przywódcy	V.17
Zarządzanie operacyjne. Projektowanie procesów wytwórczych lub usługowych	▪ omawia zasady zarządzania operacyjnego ▪ projektuje procesy wytwórcze lub usługowe, uwzględniając zasady dobrej organizacji oraz bezpieczeństwa i higieny pracy	V.18
Instrumenty marketingowe. Projektowanie działań marketingowych	▪ charakteryzuje główne instrumenty marketingowe ▪ projektuje działania marketingowe w planowanym przedsięwzięciu biznesowym lub społecznym	V.19
Szacowanie przychodów i kosztów. Obliczanie rentowności produktu i prognoza rentowności	▪ szacując planowane przychody i ponoszone koszty, oblicza i interpretuje rentowność produktu i próg rentowności	V.20
Źródła finansowania przedsięwzięcia. Funkcje inkubatorów przedsiębiorczości	▪ charakteryzuje źródła finansowania przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego ▪ określa funkcje inkubatorów przedsiębiorczości w powstawaniu oraz rozwoju małych firm	V.21
Stosowanie zasad etycznych w biznesie. Czynniki ryzyka dla planowanego przedsięwzięcia	▪ podaje możliwości rozwoju przedsiębiorstwa i osiągnięcia sukcesu rynkowego przy pełnym poszanowaniu zasad etycznych w biznesie, w tym społecznej odpowiedzialności biznesu ▪ charakteryzuje czynniki ryzyka dla planowanego przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego, wskazując prawdopodobieństwo ich wystąpienia i siłę wpływu	V.22 V.23
Prezentowanie biznesplanu planowanego przedsięwzięcia. Obrona koncepcji lub modyfikacja elementów biznesplanu	▪ prezentuje biznesplan planowanego przedsięwzięcia ▪ wykorzystuje konstruktywną informację zwrotną uzyskaną podczas prezentacji biznesplanu i broni swojej koncepcji lub odpowiednio modyfikuje elementy biznesplanu	V.24 V.25

Temat lekcji	Osiągnięcia Uczeń:	Wymagania z podstawy programowej ZR
Opracowanie biznesplanu przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego o zasięgu lokalnym (praca metodą projektu w zespołach)	▪ wybrane osiągnięcia	V.17–V.25

Zalecane metody problemowe: klasyczna metoda problemowa, metoda projektów, metoda sytuacyjna, metoda symulacyjna, burza mózgów, dyskusja, metaplan, analiza SWOT, mapa mentalna, gra dydaktyczna.

Kształcone są kompetencje: w zakresie przedsiębiorczości, rozumienia i tworzenia informacji, osobiste, obywatelskie, społeczne, umiejętność uczenia się.

Rozwijane są umiejętności uniwersalne: kreatywność, kooperacja, komunikacja, krytyczne myślenie, techniczne, behawioralne, kontekstowe.

Małgorzata Iwanowska – pracowała jako doradczyni metodyczna dla nauczycieli matematyki w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie, a następnie jako nauczycielka konsultantka w Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń. Nauczycielka matematyki, informatyki, doradczyni zawodowa, organizatorka warszawskich konkursów przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, współautorka poradników metodycznych i zbiorów zadań dla nauczycieli. Współtwórczyni diagnoz matematycznych „Na starcie” i „W połowie drogi” organizowanych przez Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli (MSCDN), a także ramowego programu szkoleń, w Ośrodku Rozwoju Edukacji, w zakresie kompetencji matematyczno-przyrodniczych uczniów. Koordynatorka projektu, prowadzonego przez MSCDN, dotyczącego rozwijania u uczniów zdolności rozwiązywania problemów i kreatywności. Autorka szeregu metodyczno-programowych innowacji pedagogicznych oraz programów autorskich z zakresu matematyki, informatyki i podstaw przedsiębiorczości.